

Sprawozdanie

z działalności Polskiego Towarzystwa Geologicznego
w roku administracyjnym 1932/33.

W ubiegłym roku Pol. Tow. Geol. wydało VIII tom „Rocznika“ w dwóch zeszytach, z których drugi, wydany z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, został poświęcony Zjazdowi Assocjacji Dyluwjalnej w Leningradzie.

Stosunki wymienne z instytucjami i towarzystwami zagranicznymi i krajowymi są w dalszym ciągu żywe, dzięki czemu biblioteka Towarzystwa wydatnie wzrasta. Ilość członków nieco wzrosła i wynosi 162. Z oddziałów obok oddawna pracującego Oddziału Lwowskiego rozwinął na nowo swą działalność Oddział Warszawski pod przewodnictwem prof. J. Lewińskiego. Oddział ten w bieżącym roku zorganizował i przeprowadził doroczny Zjazd Towarzystwa.

Na drugim Zjeździe Assocjacji Dyluwjalnej w Z. S. S. R., który odbył się we wrześniu 1932, brali udział członkowie Towarzystwa dr. Fr. Hirsberg, prof. Lencewicz i dyr. Morozewicz. Polskie Towarzystwo Geologiczne ofiarowało Zjazdowi 50 egzemplarzy 2-ego zeszytu VIII tomu Rocznika, który zawierał szereg prac odnoszących się do pleistocenu Polski.

Stan finansowy Towarzystwa pogorszył się znacznie podczas ubiegłego roku. Obecnie Towarzystwo zdane jest niemal wyłącznie na własne siły i regularne płaćenia wkładek przez członków jest koniecznością.

Polskie Towarzystwo Geologiczne odbyło w Krakowie 9 posiedzeń naukowych, z następującymi referatami: 1) 13. XI. 1932. dr. J. Zerndt: Nowsze badania stratygrafji karbonu zapomocą megaspor. 2) 27. XI. 1932. dr. J. Kuhl: Próba syntezy budowy

geologicznej złóż soli kamiennej w Bochni i Wieliczce. 3) 4. XII. 1932. T. Bocheński: Stratygrafia południowej części Polskiego Zagłębia Węglowego według ostatnich badań. 4) 11. XII. 1932. Mgr. J. Burtanówna: Szkic geologiczny okolicy Myślenic. 5) 22. I. 1933. Prof. Dr. Nowak: O historii geologicznej Bałtyku. 6) 5. II. 1933. Dr. M. Książkiewicz: Budowa i rozwój płaszczowin cieszyńskich w zachodniej części Śląska Cieszyńskiego. 7) 12. II. 1933. Doc. Dr. B. Świderski: Geologia górnego dorzecza Raby. 8) 19. II. 1933. Prof. Dr. Z. Rozen: Prawo objętościowe Riecke-Beckego a metamorfizm złóż solnych. 9) 12. III. 1933. Mgr. Br. Jaroń: Analiza pyłkowa interglacjału z Żydowszczyzny koło Grodna.

Doroczne Walne Zebranie Towarzystwa odbyło się podczas Zjazdu dn. 24 maja 1933 w Sandomierzu. Przewodniczący prof. J. Nowak po otwarciu Zebrania uczcił pamięć zmarłych członków Towarzystwa dyr. Władysława Henniga i dr. Jana Hołuba. Następnie sekretarz, skarbnik i przewodniczący złożyli swe sprawozdania, a prof. Lewiński i prof. Rogala złożyli sprawozdania z działalności Oddziałów Warszawskiego i Lwowskiego. Podczas Zebrania obradowano przede wszystkim nad przyspieszeniem wydawania map geologicznych i nad ich podziałką oraz nad sprawą nauczania geologii w szkołach średnich, przyczem Walne Zebranie wezwało Zarząd Główny do interwencji u czynników miarodajnych celem przywrócenia nauk mineralogiczno-geologicznych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Na propozycję Oddziału Lwowskiego następny Zjazd postanowiono odbyć we Lwowie łącznie z wycieczką w Karpaty Wschodnie.

W myśl uchwał Walnego Zebrania Zarząd wystosował do Ministerstwa W. R. i O. P. memoriał następującej treści:

„Zarząd Polskiego Towarzystwa Geologicznego został wezwany przez rezolucje XIII-go Walnego Zjazdu Pol. Tow. Geol. do interwencji u Pana Ministra w sprawie obecnie obowiązujących programów w Szkołach Średnich ogólnokształcących. Zebrani na Zjeździe Pol. Tow. Geol. profesorowie Wyższych Uczelni i przedstawiciele Instytucyj rządowych, jak Państwowego Instytutu Geologicznego podnosili katastrofalny stan nauk geologiczno-mineralogicznych wskutek pominięcia ich w programach szkół średnich. Odbija się to fatalnie na ogólnym wykształceniu wychodzącej ze szkół młodzieży, która kończy średnią szkołę ogólnokształcącą

bez znajomości właściwości ziemi ojczystej, ale także na przygotowaniu do studjowania tych nauk na Uczelniach Wyższych. Brak tego przygotowania oraz nierozbudzone w szkole średniej zainteresowania do studjów nauk mineralogiczno-geologicznych powodują na Uczelniach Wyższych całkowity zanik zainteresowania dla tych nauk wśród młodych adeptów nauk przyrodniczych. Wskutek tego ze Szkół Wyższych wychodzi zbyt mało geologów i mineralogów w stosunku do wymogów i potrzeb nauk geologii i mineralogii. Grozi to upadkiem i zanikiem tych umiejętności, tak bardzo ważnych choćby w praktycznem ich zastosowaniu do potrzeb górnictwa, wielu gałęzi przemysłu i rolnictwa. Ludzi zaś zamiłowanych do tych przedmiotów odstręcza od ich studjowania bardzo często niepewność materialnego oparcia na przyszłość. Tylko mały ich procent znajdzie po ukończeniu studjów zajęcie przy Wyższych Uczelniach lub w Instytucjach rządowych. Wskutek usunięcia geologii i mineralogii ze szkół średnich nie znajdują oni w nich możliwości pracy. Dochodzi do tego, że działy tych nauk, o ile są wogóle uwzględniane, dołączone do geografii lub chemji, uczone są przez ludzi nieznających dostatecznie tych przedmiotów, nie posiadających ani zamiłowania do nich, ani zrozumienia, a ludzie z odpowiedniem wykształceniem i zamiłowaniem są pozbawieni możliwości pracy. Walny Zjazd Pol. Tow. Geol. z całym naciskiem podkreślał, że w Państwie Polskiem w stosunku do 30 milionów ludności i w stosunku do wielkich obszarów, mało zbadanych i poznanych geologicznie, istnieje zaledwie około 100 ludzi pracujących naukowo na polu poznania budowy składu i bogactw mineralnych naszego kraju, a mimo to wielu z nich dzisiaj, wskutek niemożności pracy w szkolnictwie średniem pozbawionych jest pracy.

Stan obecny wykazuje zbyt wiele niebezpieczeństw dla samych umiejętności, dla ich praktycznego zastosowania w problemach gospodarstwa narodowego, dla ogólnego wykształcenia społeczeństwa, a co zatem idzie i dla kultury Narodu, by Polskie Towarzystwo Geologiczne, grupujące w sobie wszystkich fachowców i miłośników nauk geologii i mineralogji mogło nie zwrócić nań uwagi czynników miarodajnych. Z wielką obawą zauważamy, że „geologia wojenna“, która odegrała w czasie wielkiej wojny znaną i dużą rolę, posiadająca już dziś dużą literaturę fachową, znajdzie się w wypadku krytycznym dzięki temu stanowi rzeczy w bardzo trudnem położeniu.

Polskie Towarzystwo Geologiczne pozwala sobie zwrócić uwagę, że jeszcze w r. 1924 przez swego prezesa złożyło w Ministerstwie W. R. i O. P. memoriał podnoszący niebezpieczeństwa usunięcia lub umniejszenia zakresu nauk geologii i mineralogii w szkolnictwie średnim. Dziś kiedy obawy i troski wtedy wyrażone okazały się niestety słusznymi, Polskie Towarzystwo Geologiczne zwraca się do Pana Ministra W. R. i O. P. z prośbą, by raczył rozważyć powyższe wywody w nadziei, że te, wynikające wyłącznie z troski o dobro ogólne zostaną obecnie należycie ocenione“.

W odpowiedzi na ten memoriał otrzymało Towarzystwo Geologiczne z Ministerstwa W. R. i O. P. następujące pisma:

„Ministerstwo potwierdza odbiór memoriału Towarzystwa z dnia 23 czerwca 1933 r. w sprawie nauczania geologii i mineralogii w szkołach średnich ogólnokształcących z uwagą, że na terenie czteroletniego gimnazjum nie da się to zagadnienie inaczej rozwiązać jak tylko przez włączenie elementów geologii i mineralogii w obręb programów innych przedmiotów. Wyodrębnienie tych przedmiotów w gimnazjum nie dałoby się pogodzić z ogólnymi założeniami, na których oparto program tej szkoły, w praktyce zaś nie pozwoliłby ze względu na niewielką liczbę godzin na zatrudnienie specjalistów.

Natomiast w dwuletnim liceum ogólnokształcącym możliwym jest uwzględnienie geologii i mineralogii w charakterze odrębnego przedmiotu w jednym z wydziałów.

Sprawą tą zajmie się Ministerstwo w najbliższym okresie pracy programowej“.

Naczelnik Wydziału

(—) *Dr. J. Balicki.*

„Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w odpowiedzi na memoriał Towarzystwa z dnia 23 czerwca b. r. w sprawie nauczania geologii i mineralogii w szkołach średnich i ogólnokształcących komunikuje, że, uznając ważność przytoczonych w memoriale argumentów, nie może jednak ze względu na całość programu wprowadzić mineralogii i geologii, jako odrębnego przedmiotu w czteroletnim gimnazjum. W odniesieniu do liceum sprawa wyodrębnienia mineralogii i geologii, jako odrębnego przedmiotu poddana będzie dyskusji przy opracowaniu programu dla liceum“.

Naczelnik Wydziału

(—) *Wł. Gałeczki.*

Sprawozdanie roczne Oddziału Lwowskiego Polskiego Towarzystwa Geologicznego za r. 1932/33.

W roku 1932/33 odbyły się dwa posiedzenia Zarządu oraz 9 posiedzeń naukowych, w tem dwa wspólnie ze Stowarzyszeniem Polskich Geologów Naftowych. Wygłoszono 14 referatów, a mianowicie:

1) 23/VI 1932. p. Stefan Biskupski wygłasza: „O graficie krystalicznych Karpat Czywczyńskich“. 2) 24/XI 1932. dr. O. Pazdrowa: „Nowe dane do stratygrafji eocenu w Karpatach“. Prof. W. Rogala i Br. Kokoszyńska: „Dolna kreda antykliny Sanok—Brzozów“. T. Chlebowski: „Sprawozdanie z badań na arkuszu Turka“. 3) 1/XII 1932. dr. H. Teisseyre: „Młode ruchy w Karpatach pokuckich“. 4) 12/I 1933. dr. Z. Pazdro: „Geologiczna budowa gór Czywczyńskich. II. Tektonika i paleogeografia“. 5) dr. Otto Wyszynski: „Geologja i złoża naftowe w Mezopotamji“. 6) 23/II 1933. inż. J. Obtułowicz: „Problem Węglówki“. dr. Br. Kokoszyńska: „Sprawozdanie z badania znaleziska kości mamutowej w Jaremczu“. 7) 12/III 1933. dr. H. Teisseyre: „Czwartorzęd przedkarpacki jako problem metodyczny“. 8) 27/III 1933. dr. Stanisław Weigner: „Geologja naftowa wobec aktualnych zagadnień polskiego przemysłu naftowego“. 9) 18/V 1933. dr. St. Weigner: „Rodzaj Atollites we fliszu w Karpatach“. prof. W. Rogala: „Nowe skamieniałości z Karpat“. dr. J. Wdowiarz: „Z geologii okolic Przemyśla“.

Dnia 18 maja b. r. na Walnem Zgromadzeniu Oddziału na wniosek Komisji Rewizyjnej udzielono absolutorjum ustępującemu Zarządowi oraz wyrażono podziękowanie za prowadzenie agend skarbnicze i sekretarce dr. Bronisławie Kokoszyńskiej. Następnie odbyły się wybory nowego Zarządu Oddziału Lwowskiego.

Na rok 1933/34 i 1934/35 zostali wybrani do Zarządu: prof. dr. Wojciech Rogala jako prezes Oddziału, prof. dr. Julian Tokarski jako wice-prezes, dr. Stanisław Weigner jako członek Zarządu i dr. Bronisława Kokoszyńska jako sekretarka i skarbniczka. W skład Komisji Rewizyjnej weszli: dr. Fortunat Stroński, dr. Zdzisław Pazdro i dr. Władysław Zych.

Oddział Towarzystwa Geologicznego we Lwowie liczy obecnie 38 członków. Na członków naszego Towarzystwa przyjęto 2 osoby.

Sprawozdanie kasowe za rok 1932/33: przychód 382·80 zł, rozchód 180·75 zł, saldo 202·05 zł.

Sprawozdanie z działalności Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Geologicznego za rok 1932/23.

W r. 1932/33 Oddział Warszawski liczył 28 członków; w ciągu roku przybyło 3 członków, ubyło 2 (ś. p. Karol Koziorowski i Franciszek Hirszberg).

Na Walnem Zebraniu dnia 26. XI. 1932 r. został wybrany Zarząd w następującym składzie: przewodniczący Oddziału prof. dr. Jan Lewiński — członkowie Zarządu dr. Czesław Kuźniar, dr. Feliks Rutkowski, dr. Jan Samsonowicz — sekretarz dr. Stefan Zb. Różycki.

W roku sprawozdawczym odbyło się 2 posiedzenia Zarządu i 4 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono 5 referatów, a mianowicie: 1) dn. 26. XI. 1932. Ludwik Sawicki: „Morena denna zlodowacenia starszego od nasunięcia Cracovien (L_3) w Huczczy Wielkiej koło Wierbiegowa“, na referacie obecnych 15 członków i 6 gości. 2) dn. 18. II. 1933. Dr. Arnold Sarjusz Makowski: „Rytm sedymentacji utworów karbońskich“, 13 członków, 8 gości. 3) d. 4. III. 1933. Ludwik Sawicki: „Less i gleba kopalna w Podbereżcach pod Lwowem“, obecnych członków 12, gości 5. 4) dn. 25. III. 1933. Adam Łuniewski: „Algi wapienne jury górnej w Polsce“ i 5) dr. Arnold Sarjusz Makowski: „Uzupełnienia do referatu o rytmie sedymentacji utworów karbońskich“, obecnych 11 członków i 2 gości.

Z okazji uroczystości 25-ciolecia Towarzystwa Naukowego Warszawskiego w dn. 25. XI. 1932 r. przewodniczący Oddziału prof. dr. J. Lewiński reprezentował Pol. Tow. Geologiczne na uroczystości jubileuszowej.

Reprezentowane również było Towarzystwo na uroczystości wręczenia dyplomu honorowego p. Karolowi Drymerowi — w dowód uznania jego gorliwej współpracy w dziale botanicznym „Pamiętnika Fizjograficznego“.

Za pośrednictwem sekretarza dr. S. Z. Różyckiego — Oddział brał również udział w pracach Komitetu Opieki nad Lasem Bielańskim i Puszczą Kampinoską.

W dniach 23. V. do 27. V. 1933 r. staraniem Oddziału Warszawskiego P. T. Geol. został zorganizowany Zjazd członków P. T. Geol. na terenie Gór Świętokrzyskich, który zgromadził około 50 uczestników.

Zjazd P. T. Geol. we wschod. części Gór Świętokrzyskich.

Zjazd Towarzystwa odbył się w dniach 24 do 27 maja, zgromadzając ponad 50 osób. Organizacją Zjazdu zajął się Oddział Warszawski z przewodniczącym prof. J. Lewińskim i doc. dr. J. Samsonowiczem na czele. Pod kierunkiem dr. J. Samsonowicza, zwiedzono w pierwszym i drugim dniu okolice Sandomierza, Opatowa i Starachowic, przyczem uczestnicy zapoznali się zarówno z utworami paleozoicznymi jak i mezozoicznymi i młodszymi. Trasa wycieczki przez te dwa dni biegła z Sandomierza do Zawichostu, następnie zwiedzono góry Pieprzowe, okolice Międzygórza, Tudorów, dol. Kamienia, okolice Książek i Wąworkowa, stąd przez Ostrowiec udano się w okolice Kunowa. W trzecim dniu również pod przewodnictwem dr. J. Samsonowicza, zwiedzono okolice Majkowa i Młodzawy na pn. od Starachowic (trjas), tego samego dnia pod kierunkiem dr. Cz. Kuźniara poznano utwory dolnej jury i trjasu w okolicy Szydłowca i Rzućcowa, a dr. E. Passendorfera wyższe poziomy jury koło Opoczna, Demby i Inowłódza. Ostatniego dnia wyruszyła wycieczka ze Spały do Wąwału, gdzie prof. J. Lewiński przedstawił odkryte przez siebie niedawno utwory najniższej kredy (infrawalanżyn-hoteryw), koło Białej Góry utwory barremu-albu, wreszcie między Białą Górą a Smardzewicami serję cenomańską. Wycieczka zakończyła się w Tomaszowie Mazowieckim, gdzie zwiedzono „Błękitne źródła” i utwory bonońskie najbliższej okolicy miasta.

Przewodniczący P. T. G. złożył prof. Lewińskiemu podziękowanie za tak znakomite zorganizowanie Zjazdu P. T. G.

SPRAWOZDANIE KASOWE skarbnika Polskiego Towarzystwa Geologicznego za rok administracyjny 1932/33.

Dochód:

Pozostałość z r. 1931/32 w P. K. O.	2.318 ³⁰ zł
Pozostałość z r. 1931/32 w kasie skarbn.	199 ⁶¹ „
Zasiłek z Funduszu Kultury Narodowej	3.900 [—] „
Zbiórka uczestników Zjazdu w r. 1933	144 [—] „
Wkładki członków	1.210 [—] „
Wkładki członków Oddziału Lwowskiego	150 [—] „
Ze sprzedaży „Rocznika P. T. G.“ i „Tektoniki“	219 ⁸⁰ „
Odsetki w P. K. O. za r. 1932	28 ²⁰ „
Razem	8.169 91 zł

Rozchód:

Druk t. VIII. z. 1 w drukarni „Orbis“	2.700 [—] zł
Druk t. VIII. z. 2 w drukarni Anczyca	4.000 [—] „
Za druk tablic w firmie „Akropol“	570 [—] „
Wydatki sekretarza i wysyłka „Rocznika“	428 ⁶¹ „
Wydatki admin. (kursorzy, telefon)	242 ⁹⁰ „
Za tłumaczenie i przepisywanie	97 [—] „
Wydatki manipulacyjne w P. K. O.	4 ⁶⁰ „
Razem	8.043 11 zł

Zestawienie:

Dochody	8.169 91 zł	Z tego w P. K. O. pozostaje	25 ¹⁰ zł
Wydatki	<u>8.043 11 „</u>	W kasie skarbnika	101 ⁷⁰ zł
Pozostaje	126 ⁸⁰ zł		

Długi P. T. G.:

Dług w drukarni „Orbis“ za druk tomu VIII. z. 1	1.719 ²² zł
Dług w drukarni Anczyca za druk tomu VIII. z. 2	922 [—] „
Razem	2.641 22 zł

Kraków, dnia 19 maja 1933.

Skarbnik:

Dr. K. Skoczylas-Ciszewska m. p.

Komisja Rewizyjna powyższe sprawozdanie przegłębła i uznała zgodność poszczególnych pozycji na podstawie przedłożonych kwitów.

Kraków, dnia 20 maja 1933.

Dr. Józef Premik m. p.